

Öz Değerlendirme Raporu

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER PR. (TAM BURLU)

Prof. Dr Uğur Özgöker (Başkan)

Dr. Öğretim Üyesi Canan Özcan (Uye)

Dr. Öğretim Üyesi Feride Yılmaz (Uye)

Araştırma Görevlisi Cansel Sarıcan (Uye)

12.12.2023-11.01.2024

0. GİRİŞ

0.1. PROGRAMA AİT BİLGİLER

Uluslararası sistemin yapısı ve işleyişi ile sistem içinde yer alan devletler, uluslararası örgütler ve devlet dışı aktörlerin davranışları ve birbirleriyle etkileşimlerini konu alan Uluslararası İlişkiler bölümü, disiplinler arası bir karaktere sahiptir. Siyaset bilimi, iktisat, tarih, hukuk, felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok farklı disiplinden faydalanan Uluslararası İlişkiler disiplininin aktörleri küreselleşme olgusu ile çeşitlenmiş ve zamanla disiplinin tek aktörü olan devlete, uluslararası ve bölgesel örgütler, çok uluslu şirketler, sivil toplum kuruluşları gibi devlet dışı aktörler de eklenmiştir. Aktörlerinin çoğalmas ve kapsamının genişlemesiyle, uluslararası ilişkiler disiplininin etki alanı artmış ve böylece dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyal bilimlerde önemli alanlardan biri haline gelmiştir.

Uluslararası İlişkiler bölümü diğer birçok bölümden farklı olarak öğrencilere oldukça geniş kazanımlar sağlayabilecek, ders içerikleri bakımından ise oldukça ilgi çekici ve keyifle okunabilecek bir bölümdür. Bununla birlikte Uluslararası İlişkiler, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bölümlerini de kapsadığından dolayı (iktisat, işletme, maliye gibi) farklı alanlara da yönelme fırsatı veren avantajlı bir bölümdür. Ayrıca küreselleşme sürecini yaşayan dünyamızda, öğrencilerin sadece tek bir yabancı dil ile mezun olmaları yeterli görülmemektedir. Bu çerçevede, İstanbul Arel Üniversitesinde öğrencilere, seçmeli ikinci yabancı dil dersleri de (Rusça, Almanca, Arapça gibi) verilmektedir. Bölüm öğrencilerimiz kendilerini geliştirme fırsatı buldukları Erasmus programları sayesinde, diğer kültürleri tanıma şansı yakalamaktadır. Yurtdışında eğitim görerek hem yabancı dillerini hem akademik donanımlarını geliştirmektedirler.

Sürekli değişen toplumsal, kültürel, ekonomik ve teknolojik gereksinimleri tespit ve tahlil edebilecek, bu gereksinimlerin karşılanmasına yönelik yenilikçi, bilimsel araştırma ve mesleki faaliyetleri yürütebilecek bireyler yetiştirmek bölümün birincil hedefidir. Diğer taraftan uluslararası ilişkiler akademik kadrosunun tecrübeli ve alanında başarılı çalışmalarına imza atmış öğretim üyelerinden oluşması sizlere büyük avantaj sağlayacaktır.

Mezunlarımızın, Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, bakanlıkların dış ilişkiler birimlerinde, sivil toplum örgütlerinde, bölgesel ve uluslararası örgütlerde, bankalarda, medya sektöründe ve özel şirketlerde çalışmaları hedeflenmektedir. Mezunlarımız için hem ülkemizde hem de dünyanın herhangi bir ülkesinde çalışma olanağı mümkündür. Ayrıca hem kamu hem de özel sektörde herhangi bir branştan daha fazla şansa sahiptirler. Çünkü Arel Üniversitesi mezunları bu işler için gereken nitelikleri eğitim süresi boyunca elde etmektedirler.

Kanıtlar

[Program bilgileri-ULS.docx](#)

1. ÖĞRENCİLER

1.1. Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktılarını (bilgi, beceri ve davranışları) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdır. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.

Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktılarını (bilgi, beceri ve davranışları) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdır. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.

Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından belirlenen yönetmelikler çerçevesinde, bu programa öğrenci kabulü, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme (ÖSYS) Merkezi tarafından yapılan sistem ile gerçekleştirilmektedir. Öğrenciler, öğrenim görmek istedikleri program tercihlerini bildirdikten sonra, bu sınavdan aldıkları puana göre, bu merkez tarafından ilgili programlara yerleştirilmektedirler. Yabancı uyruklu öğrenciler, bu programa uluslararası geçerliliği olan SAT, ACT gibi sınav sonuçlarıyla ya da ortaöğretim mezuniyet notlarına göre kabul edilmektedir.

Değişim öğrencilerinin kabulü, AREL ile partner üniversite arasında imzalanan ikili anlaşmalar (Erasmus ya da Genel Akademik Protokol) çerçevesinde yapılmaktadır. Konuk öğrenciler, bu programda verilen derslere, ilgili akademik birimin onay vermesi durumunda kayıt olabilirler. Programı izleyecek yeterlikte dil bilme koşulu aranır.

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121#>

1.2. Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.

Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde

uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.

Çift Anadal: Öğrenci, ikinci anadal diploma programına, anadal lisans diploma programında en erken üçüncü yarıyılın başında, en geç ise dört yıllık programlarda beşinci yarıyılın başında başvurabilir.

Çift anadal programına başvurular öğrenci işleri bilgi sisteminden (Proliz) Çift Anadal Başvuru Formu doldurularak yapılır.

Başvuru anında anadal diploma programı GNO'sunun en az 2,75 olması ve anadal diploma programının ilgili sınıfında başarı sıralamasında en üst %20'de bulunması gerekir.

Çift anadal programına kayıtlı öğrenci, anadal programı ve ikinci anadal programlarının her birinden lisansta toplam 240 AKTS, ders yükünü başarı ile tamamlaması, anadal programından mezun olması ve ikinci anadal programı için belirtilen tümmezoniyet koşullarını sağlamış, ikinci anadal GNO'sunun en az 2,70 olması durumunda ikinci anadal programından diploma almaya hak kazanır.

Yan dal:

Öğrencinin yandal programına başvurabilmesi için;

a) Üniversitenin bir lisans bölümüne kayıtlı olması,

b) Başvurduğu döneme kadar anadal lisans programında aldığı tüm kredili dersleri başarıyla tamamlamış olması, c) GNO'sunun en az 4 üzerinden 2.50 olması, ç) Herhangi bir disiplin cezası almamış olması,gerekir. Yandal programına başvurular öğrenci işleri bilgi sisteminden (Proliz) Yandal Başvuru Formu doldurularak yapılır.

Öğrencinin, yandal programını tamamlayabilmesi için;

a) Anadal programından mezuniyet hakkını kazanmış olması,

b) Yandal programında, anadal programının zorunlu dersleri arasında yer almayan ve yandal yaptığı bölüm tarafından alması gereken dersler olarak belirlenmiş dersleri alıp en az 30 AKTS lik dersi başarıyla tamamlaması,

c) Anadal programından mezuniyet hakkını elde eden ve yandal programını en az 2.30 ortalama ile tamamlayan öğrenciye yandal sertifikası verilir.

Kanıtlar

Cift-Anadal-ve-Yandal-Egitim-ve-Ogretim-Programlari-Yonergesi-2.pdf

HİR - Uluslararası İlişkiler - Yan Dal Protokolü.pdf

1.3. Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak önlemler alınmalıdır.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümü Erasmus öğrenci hareketliliği programını desteklemektedir.

Bölüm başkanı Prof. Dr. Uğur Özgöker aynı zamanda kurum Erasmus Koordinatörü olup süreci yakından izlemektedir. Bu bağlamda 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Erasmus değişim programından faydalanacak öğrencilerimiz mevcuttur.

<https://erasmus-plus.arel.edu.tr/ikili-anlasmalar/>

1.4. Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti verilmelidir.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümü öğretim üyeleri danışmanlık yaptıkları öğrenciler ile düzenli toplantılar yapmakta ve ders ve kariyerleri hakkında onları yönlendirmektedir. Ders kayıt dönemlerinde öğrencilerin mezun olabilmeleri için almaları gereken AKTS toplamı takip edilmekte ve öğrencilerin doğru ders seçimi yapmaları sağlanmaktadır.

Bölümümüz dışında okulumuz genelinde hizmet veren Öğrenci Dekanlığı biriminden de destek alınmaktadır. Öğrenci Dekanlığı, üniversitemizde öğrencilerimizin üniversite öğrenimleri süresince her türlü ihtiyaçları konusunda destek olmak, ilgili birimler ile sağlıklı iletişim kurmalarını sağlamak, sosyal ve bireysel gelişimleri konusunda yol gösterici olmak amacıyla kurulmuştur. Öğrenci Dekanlığının hedefi tüm öğrencilerin kolaylıkla erişip, görüşebildiği, iyi bir iletişim kurabildikleri; öğrencilerin sorunlarına çözüm üreten veya üretmelerine yardım eden bir birim olmaktır.

Bünyesindeki birimler ile kişisel ve profesyonel gelişim, üniversite hayatına uyum, yönetime katılım, rehberlik ve çözüm, sosyal ve kültürel etkinlikler, kampüs yaşamına aktif katılım, uluslararası deneyim, sosyal sorumluluk projeleri gibi konularda artı değer yaratarak öğrencilerimizin üniversitenin sunduğu imkanlardan gereğince yararlanmasını, bireysel potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmalarını ve üniversitenin en önemli birleşeni olarak hareket etmelerini amaçlar.

Arel Kariyer Merkezi ArelKAM da öğrencilerimize kariyer planlaması konusunda destek olmaktadır. Kariyer Planlama, Uygulama ve Araştırma Merkezi ArelKAM, İstanbul Arel Üniversitesi'nin öğrenci ve mezunlarına profesyonel gelişim desteği sağlayan merkezidir. Öğrencilerin üniversiteye girişlerinden itibaren seminer ve sertifika programları ile danışmanlık faaliyetleri yürüterek kişisel ve profesyonel gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlar. Ayrıca öğrencileri iş hayatına hazırlamak ve mezunlarına en uygun iş imkânlarını sağlayabilmek adına özel sektör ve kamu ile pek çok alanda işbirliği faaliyetleri yürütür.

<https://www.istanbularel.edu.tr/ogrenci-dekanligi/>

<https://kariyer.arel.edu.tr/hakkimizda/>

Kanıtlar

[Feride Yılmaz.xlsx](#)

[ff.png](#)

[toplanti tutanağı-1.docx](#)

[toplanti tutanağı-2.docx](#)

1.5. Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.

Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmekte ve değerlendirilmektedir.

Her eğitim-öğretim dönemi sonunda her ders için ders değerlendirme formları hazırlanmakta ve bu formlar bölüm kurulumuzda değerlendirilerek kabul edilmektedir. Bu sayede dersin gereklerinin ne oranda tamamlanabildiği, öğrencilere yöneltilen sorular ve bunların program ve ders öğrenme çıktılarıyla uyumu ve öğrencilerin sınıfa oranla başarı durumları görülebilmektedir.

Kanıtlar

[Müfredat Program Öğrenme Çıktıları_Kanıt1.docx](#)

1.6. Öğrencilerin mezuniyetlerine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun olacak öğrenciler aşağıdaki şartları yerine getirmek durumundadır.

Dönemi içerisindeki amaçlanan program öğrenme çıktılarını öğrenmek, Müfredattaki tüm dersleri başarı ile tamamlamak,

240 AKTS değerini tutturmak,

Geçme notu olarak 4.00 üzerinden en az 2.00 alıp alttan ders bırakmamak.

<https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39715&MevzuatTur=8&MevzuatTertip=5>

2. PROGRAM EĞİTİM AMAÇLARI

2.1. Değerlendirilecek her program için program eğitim amaçları tanımlanmış olmalıdır.

Uluslararası İlişkiler Bölümünün amacı, dünyadaki hızlı politik, ekonomik ve sosyal gelişmeleri öğretmek ve takip ederek ulusal ve uluslararası kuruluş ve örgütlerde çalışabilmeleri için gerekli bilgileri öğrenciye aktarmaktır. Bölümümüz, öğrencilerin güçlü bir akademik ve entelektüel altyapıya sahip olmalarını sağlayarak onları başarılı bir şekilde gelecekteki profesyonel kariyerlerine hazırlamayı amaçlamaktadır.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü siyaset bilimi, sosyoloji, tarih gibi akademik dallarda da öğrencileri bilgilendirmeyi amaç edinir. Diğer taraftan öğrencilerin kendi isteklerine uygun dersleri almaları amacıyla, ders programlarına, yoğun bir şekilde seçmeli dersler eklenmiştir. Seçmeli derslerde, alan derslerinin yanı sıra (ABD, Avrupa Birliği, Balkanlar, Orta Doğu, Orta Asya, Rusya ve Kafkasya gibi), mevcut uluslararası sorunlar (çevre, enerji, güvenlik gibi) analiz edilmektedir. Çünkü Türkiye bir Balkan ülkesi, bir Orta Doğu ülkesi, bir Akdeniz ülkesi, bir Atlantik (NATO) ülkesi olmanın yanında, yeni oluşumların da (Orta Doğu, Orta Asya, Kafkasya, Balkanlar) lokomotifidir. Uluslararası İlişkiler teorileri, mikro ve makro iktisat, anayasa hukuku, uluslararası hukuk, siyaset bilimi, siyasi tarih, uluslararası politikalar, uluslararası örgütler, Türk dış politikası, uluslararası güvenlik, uluslararası güncel sorunlar, bölgesel çalışmalar gibi ekonomi, hukuk, tarih, siyaset ve diplomasi içerikli dersler programın belli başlı dersleridir.

Uluslararası İlişkiler Bölümünün hedefleri:

a. Uluslararası ilişkiler alanından ve temel alt dallarında (Uluslararası İlişkiler, Siyasi Tarih, Uluslararası Ekonomik Entegrasyonlar, Devletler Hukuku, Dış Politika) güncel bilgilerle ve bilimsel kaynaklarla desteklenen ileri düzeyde kavramsal ve kurumsal bilgilere sahip olmak.

b. Yetkin, etik, sosyal ve kültürel açıdan sorumluluk kazandırmak.

c. Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, bakanlıkların dış ilişkiler birimlerinde, sivil toplum örgütlerinde, bölgesel, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarda, medyada çalışmak.

d. Hem takım çalışmasında başarılı hem de bağımsız çalışmalar gerçekleştirebilecek gerekli niteliklere ve donanıma sahip olmak.

e. Alanında başarıya odaklanmış motivasyonu yüksek öğrenciler yetiştirmeyi hedeflemektir.

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121#>

Kanıtlar

[11.07.2023.pdf](#)

2.2. Bu amaçlar; programın mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımına uymalıdır.

Mezunlarımızın, T.C. Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, bakanlıkların dışilişkiler birimlerinde, sivil toplum örgütlerinde, bölgesel ve uluslararası örgütlerde, bankalarda, medya sektöründe ve özel şirketlerde çalışmaları hedeflenmektedir. Mezunlarımız için hem ülkemizde hem de dünyanın herhangi bir ülkesinde çalışma olanağı mümkündür. Ayrıca hem kamu hem de özel sektörde herhangi bir branştan daha fazla şansa sahiptirler. Çünkü Arel Üniversitesi mezunları bu işler için gereken nitelikleri eğitim süresi boyunca elde etmektedirler. <https://apiozdegerlendirme.arel.edu.tr/Storage/157397/379/GostergeCevapProofFiles/progGoalsObjectives.pdf>

2.3. Kurumun, fakültenin ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olmalıdır.

İstanbul'da Kemal Gözükara- Tepekent yerleşkesinde yer alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 10 farklı bölümde yürüttüğü eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleriyle bilgi üreten, doğru ve akılcı karar alıp uygulayabilen, girişimci, demokrat, insan haklarına saygılı ve objektif düşünebilen, analiz ve sentez yapabilen, özgüveni gelişmiş, evrensel kültüre sahip, topluma yararlı bireyler yetiştirme görevini sürdürmeyi misyon edinmiştir. Toplum ihtiyaçlarının nabzını tutan, gelişen ve değişen koşullara hızla uyum sağlayan, üretken mezunlar vermeyi amaçlayan Fakültemizde Finans ve Bankacılık, Havacılık Yönetimi, İşletme (İngilizce), İşletme (Türkçe), Muhasebe ve Finans Yönetimi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Uluslararası Ticaret ve Finansman (İngilizce), Uluslararası İlişkiler, Lojistik Yönetimi, Yönetim Bilişim Sistemleri bölümleri bulunmaktadır. Öğrencilerimizi sanayi ve bilgi toplumu donanımına sahip bireyler olarak yetiştirmek hedefiyle hareket eden fakültemiz, gerek Türkiye gerekse dünya ekonomisinde ve siyasetinde söz sahibi olabilecek potansiyel güç oluşturmaktadır. Potansiyel güce katkı sağlamak adına ulusal ve uluslararası bağlantıları güçlü bir akademik kadro ve kurumsal alt yapı ile hizmet vermektedir. Sevgili Öğrenciler, Fakültemize ilk adımınızı atmanızla dört yıl sürecek eğitim yolculuğunuz, hayatınızda büyük bir değişim başlatacak. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Sizleri güçlü bir geleceğe hazırlamak için pek çok fırsat ve imkân sunmaktayız. Örneğin; Erasmus+ programı çerçevesinde dünyanın önde gelen üniversiteleri ile imzaladığımız değişim anlaşmalarıyla yurt dışında eğitim görme; fakültemiz bünyesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerimizle dostluklar geliştirerek farklı kültürleri tanıma ve deneyimleme fırsatı bulabilirsiniz. Çift ana dal, yan dal programlarına katılarak disiplinler arası eğitim görme, çift ana dal programı ile çift diploma sahibi olma imkânını elde edebilirsiniz. Güçlü teorik eğitim ve öğreniminizi, iş dünyasının gereklerine uygun olarak pekiştirebilirsiniz. Bu kapsamda sizler için Danışma Kurulları oluşturduk, Üniversite-Sanayi iş birliği protokolleri yaptık. İş dünyasının ve akademinin liderleri ile oluşturulan sinerji çerçevesinde hazırlanan marka dersler oluşturduk. Ulusal ve uluslararası etkinlikler, seminerler, çalıştaylar, konferanslar gibi çeşitli etkinliklerle de hem sektördeki, hem de akademik hayattaki gelişmeleri takip etmenizi sağlıyoruz. Kültürel ve sanatsal faaliyetler, spor olanakları, sürekli eğitim merkezi ve öğrenci kulüplerimiz kişisel gelişiminize katkı sağlayacaktır. Bu etkinlikler sosyal sorumluluk duygunuzu geliştirerek sizi siz yapan değerleri oluşturmanıza destek olacak, hayallerinize yaklaştıracaktır.

Kanıtlar

[İİBF Fakülte Açıklama.pdf](#)

2.4. Programın çeşitli iç ve dış paydaşlarını sürece dahil ederek belirlenmelidir.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümünün eğitim amaçları öğrencilerin, mezunların ve iş hayatının talep ve ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Uygulanan "tersine mentörlük" sistemi sayesinde öğrencilerin bölüm ile ilgili her türlü istek ve önerisi dikkate alınmakta, amaçlar bu doğrultuda gözden geçirilmektedir. İş hayatına atılmış bölüm mezunları sayesinde iş hayatının gereksinimlerine dair geri dönüşler alınmakta ve gerekli görüldüğü takdirde müfredat güncellemeleri yapılmaktadır. Yine öğrencilerimizi istihdam eden işverenlerden gelen geri dönüşler de programın eğitim amaçlarının güncellenmesinde dikkate alınmaktadır.

Kanıtlar

[23.08.2022GÜNCEL-DIŞ PAYDAŞ.docx](#)

2.5. Kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümünün eğitim amaçları İstanbul Arel Üniversitesi websitesinde kolayca erişilebilecek bir şekilde yer almaktadır.

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121#>

2.6. Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümünün eğitim amaçları öğrencilerden, mezunlardan gelen görüş ve öneriler ve iş hayatının gereksinimleri doğrultusunda güncellenmektedir.

Kanıtlar

[11.10.2022.pdf](#)

3. PROGRAM ÇIKTILARI

3.1. Program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve ilgili (MÜDEK, FEDEK, SABAK, EPDAD vb. gibi) Değerlendirme Çıktılarını da içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, program eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek program çıktıları tanımlayabilirler.

Bilgi:

Uluslararası ilişkiler alanından ve temel alt dallarından olan Uluslararası İlişkiler, Siyasi Tarih, Uluslararası Ekonomik Entegrasyonlar, Devletler Hukuku, Dış Politika gibi güncel bilgilerle ve bilimsel kaynaklarla desteklenen ileri düzeyde kuramsal ve/veya uygulamalı bilgileri kavrar. Uluslararası ilişkilerin tarihsel seyri, kurumsal altyapısı, kurum ve teorileri hakkında ileri düzeyde kavramsal bilgileri tanımlar.

Beceri:

Alanı ile ilgili edindiği teorik bilgileri uygulama ile bütünleştirerek içinde çalıştığı sistemin geliştirilmesinde alanında sahip olduğu ileri düzeydeki bilgiyi kullanır.

Küresel, politik, sosyal, ekonomik ve yasal çerçeveyi teşkil eden perspektiflerin aynı olmadığı ayırımına vararak özgün ve eleştirel bir bakış açısı geliştirir.

Alanı ile ilgili olarak öngörülemeyen çeşitli karmaşık sorunları çözmek için bireysel ve grup üyesi olarak sorumluluk ve risk alır.

Alanında edindiği bilgi ve becerileri, bir proje kapsamında sorumluluğu altında çalışanlara aktarır.

Alanı ile ilgili ileri düzeyde edindiği kavramsal ve kuramsal bilgiler sayesinde uluslararası ilişkiler alanını analitik bir mecradan inceleyerek bağımsız araştırmalar yapar.

Uluslararası ilişkiler alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, duyurulması ve uygulanması aşamalarında toplumsal, bilimsel ve etik değerleri bilerek davranır.

Sosyal hakların önemine ve evrenselliğe inanan, sosyal adalet bilincine sahip, çevreyi ve kaynakları korumayı hedefleyen bir anlayışı savunur.

Yetkinlikler:

Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği:

Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık faaliyetlerin yürütülmesinde bireysel veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.

Alanı ile ilgili ileri düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütür.

Sorumluluğu altında çalışanların bir proje çerçevesinde gelişimlerine yönelik etkinlikleri yönetir.

Alanına yenilik getiren bilgi, düşünce, uygulama veya teknolojilerin hayata geçirilmesinde risk ve sorumluluk alır

Kişisel, mesleki ve/veya çalışma alanı ile ilgili risk ve fırsatları değerlendirerek bilgi ve becerilerinin sosyal/kültürel/ekonomik katma değeri yüksek düşünceye/yaklaşım/teknolojiye/ürüne dönüştürülmesinde sorumluluk alır; bireysel veya ekip üyesi olarak girişimci yetkinlik geliştirir.

Öğrenme Yetkinliği:

Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirir.

İletişim ve Sosyal Yetkinlik:

Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşır.

Bir yabancı dili (İngilizce) en az Avrupa Dil Portföyü B1 Genel Düzeyi'nde kullanarak alanındaki gelişmeleri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.

Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı'nın İleri Düzeyi'nde tanımlanan bilgisayar kullanma yetkinliğine dayalı olarak alanının gerektirdiği ölçüde bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır

Toplumsal sorumluluk bilinci ile yaşadığı sosyal çevre için proje ve etkinlikler düzenler ve bunları

uygular.

Alana Özgü Yetkinlik:

Alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere uygun hareket eder.

Alanı ile ilgili faaliyetleri, sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite kültürü ve kültürel değerlerin korunması ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında edindiği bilinç doğrultusunda yürütür.

Farklı kültürler ve toplumlar arasında uluslararası bir iletişim yeteneğine sahip olup; yerel düşünüp küresel hareket eder.

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121#>

3.2. Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

Her eğitim-öğretim dönemi sonunda öğretim üyeleri tarafından her ders için ders değerlendirme formu hazırlanmaktadır. Öğretim üyeleri tarafından öğrencilere uygulanan ders anketleri bu formlarda değerlendirilmekte ve daha sonra bölüm kurullarında değerlendirilerek raporlanmaktadır. Ayrıca öğretim üyeleri sınavlarını hazırlarken sordukları soruların hangi ders ve program öğrenme çıktıları ile eşleştiğini de belirtmekte, böylece öğrencilerin program öğrenme çıktıları bağlamında başarı durumu belirlenebilmektedir.

Kanıtlar

[07.08.2023.pdf](#)

[FR.KYS.009 Bölüm Ders Dönem Sonu Rapor Formu.docx](#)

3.3. Programlar mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerinin program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamalıdır.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümünün mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerinin program çıktılarını sağlayıp sağlamadıkları ders başarı durumlarına göre değerlendirilmektedir. Öğrencilerin birçoğu mezuniyetten önce genellikle de alanlarında olmak üzere iş hayatına atılmaktadır. Yine pek çok öğrencimiz zorunlu olmadığı halde staj yapmaktadır. Bu sayede öğrencilerimizin program öğrenme çıktıları konusunda yaşadığı eksiklikler de belirlenebilmekte ve mezuniyet aşamasına kadar bu eksikliklere öncelik verilmektedir.

Kanıtlar

[EK-1-PROJE YÖNETİMİ-CANAN ÖZCAN- AU-ÖĞRETİM ELEMANI DERS SONU RAPORU-2022-2023 \(Dönemi.docx](#)

[EK-1-TOPLUMSAL CİNSİYET VE SİYASET-CANAN ÖZCAN- AU-ÖĞRETİM ELEMANI DERS SONU RAPORU-2022-2023 Güz Dönemi.docx](#)

4. SÜREKLİ İYİLEŞTİRME

4.1. Kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.

Bölüm müfredatı görüşler doğrultusunda iyileştirilmektedir

Kanıtlar

[FR.KYS.004.Bölüm-Program Tersine Mentörlük Faaliyet Raporu Formu.docx](#)

[09.10.2023.docx](#)

[S332_ORTAK_23101116451.pdf](#)

4.2. Bu iyileştirme çalışmaları, başta Ölçüt 2 ve Ölçüt 3 ile ilgili alanlar olmak üzere, programın gelişmeye açık tüm alanları ile ilgili, sistematik bir biçimde toplanmış, somut verilere dayalı olmalıdır.

Bu kapsamda değerlendirilebilecek dokümanlar 4.1. sekmesinde yer almaktadır

5. EĞİTİM PLANI

5.1. Her programın program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim planı (müfredatı) olmalıdır.

Eğitim planı bu ölçütte verilen ortak bileşenler ve disipline özđü bileşenleri içermelidir.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümünün güncellenmiş bir müfredatı bulunmaktadır

Kanıtlar

[UAI YENİ MUFREDAT_27.07.2022.xlsx](#)

5.2. Eğitim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.

Eğitim planının uygulanmasında çeşitli eğitim yöntemleri kullanılmaktadır. Aktif ve katılımcı ders işlenmesi, program öğrenme çıktılarının karşılanmasına yönelik sınav uygulamaları, proje dersleri sayesinde amaçlanan bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılması sağlanmaktadır.

Kanıtlar

[Proje Yönetimi.docx](#)

5.3. Eğitim planının öngöröldüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir eğitim yönetim sistemi bulunmalıdır.

AKTS paketi kapsamında bölümümüzde yer alan eğitim yöntemleri şu şekildedir: Alan çalışması, ders, grup çalışması/ödevi, mesleki faaliyet/gezi, okuma, ödev, öğrenci kulüp ve konseyi faaliyetleri, proje hazırlama, rapor yazma, seminer, sosyal faaliyet, tez hazırlama, staj.

Kanıtlar

[EK-3 Bölüm Ders Değerlendirme Raporu 2022-2023 Güz Dönemi \(1\).docx](#)

5.4. Eğitim Planı, En az bir yıllık ya da en az 32 kredi ya da en az 60 AKTS kredisi tutarında temel bilim eğitimi içermelidir.

Eğitim Planı, en az bir yıllık ya da en az 32 kredi ya da en az 60 AKTS kredisi tutarında temel bilim eğitimi içermektedir.<https://www.istanbularel.edu.tr/iktisadi-ve-idari-bilimler-fakultesi-uluslararasi-iliskiler-bolumu-turkce-ders-plani/>

5.5. En az bir buçuk yıllık ya da en az 48 kredi ya da en az 90 AKTS kredisi tutarında temel (mühendislik, fen, sağlık... vb.) bilimleri ve ilgili disipline uygun meslek eğitimi. İçermelidir.

Eğitim Planı en az bir buçuk yıllık ya da en az 48 kredi ya da en az 90 AKTS kredisi tutarında temel bilimleri ve ilgili disipline uygun meslek eğitimi içermektedir.

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121>

5.6. Eğitim programının teknik içeriğini bütünleyen ve program amaçları doğrultusunda genel eğitim olmalıdır.

Eğitim programının teknik içeriğini bütünleyen ve program amaçları doğrultusunda hazırlanmış bir müfredat uygulanmaktadır.<https://www.istanbularel.edu.tr/iktisadi-ve-idari-bilimler-fakultesi-uluslararasi-iliskiler-bolumu-turkce-ders-plani/>

5.7. Öğrenciler, önceki derslerde edindikleri bilgi ve becerileri kullanacakları, ilgili standartları ve gerçekçi kısıtları ve koşulları içerecek bir ana uygulama/tasarım deneyimiyle, hazır hale getirilmelidir.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümü müfredatı 8. yarıyılında Bitirme Projesi dersi bulunmaktadır. Bu ders kapsamında öğrenciler daha önceki derslerde öğrendikleri alana dair entelektüel ve teknik bilgileri uygulama fırsatı bulurlar. Kendi seçtikleri konuları araştırma yöntemleri teknikleri ile çalışan öğrenciler dönem sonunda bu projelerini sunarak mezuniyete hazır hale gelmektedirler.<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=121#>

6. ÖĞRETİM KADROSU

6.1. Öğretim kadrosu, her biri yeterli düzeyde olmak üzere, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, sanayi, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkiyi sürdürebilmeyi sağlayacak ve

programın tüm alanlarını kapsayacak biçimde sayıca yeterli olmalıdır.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümü profesör, doçent, doktor öğretim üyelerinin yanı sıra öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi kadrosu ile öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, sanayi, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkiyi sürdürülebilmeyi sağlayacak ve programın tüm alanlarını kapsayacak biçimde sayıca yeterlidir.<https://akademisyen.arel.edu.tr/uluslararasi-iliskiler/>

6.2. Öğretim kadrosu yeterli niteliklere sahip olmalı ve programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır.

Uluslararası İlişkiler (Türkçe) bölümü profesör, doçent, doktor öğretim üyelerinin yanı sıra öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi kadrosu yeterli niteliklere sahip olup programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamaktadır.<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/view/searchResultviewListAuthorAndUniversities.jsp>

6.3. Öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri yukarıda sıralananları sağlamaya ve geliştirmeye yönelik olarak belirlenmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

Öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamaya ve geliştirmeye yönelik olarak belirlenmiştir ve uygulanmaktadır.
<https://arel.edu.tr/wp-content/uploads/2022/08/akademik-personel-yukseltme-ve-atanma-yonergesitr.pdf>

7. ALTYAPI

7.1. Sınıflar, laboratuvarlar ve diğer teçhizat, eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli ve öğrenmeye yönelik bir atmosfer hazırlamaya yardımcı olmalıdır.

Sınıflar, laboratuvarlar ve diğer teçhizat, eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli ve öğrenmeye yönelik bir atmosfer hazırlamaya yardımcıdır. Bölümde laboratuvar ihtiyacı olmayıp, akıllı tahtaların bulunduğu sınıflar yeterli olmaktadır.
<https://laboratuvarlarimiz.arel.edu.tr/>

7.2. Öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak, mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandıran uygun altyapı mevcut olmalıdır.

Bölüm müfredatında bulunan Yükseköğretime Giriş dersi sayesinde öğrenciler mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandıran bir ortama sahip olmaktadır. Ders, İstanbul Arel Üniversitesi öğrencilerinin yeni başladıkları üniversite yaşamına uyum sağlamalarını kolaylaştırmak, üniversitenin fiziki, akademik ve sosyal yapısını tanımalarını, kendilerine sunulan hizmetlerden etkin olarak yararlanmasını amaçlar.

Kanıtlar

thumbnail_11-12_aralık_bolgeselcatismalarvediplomasi.jpg

7.3. Programlar öğrencilerine modern mühendislik araçlarını kullanmayı öğrenebilecekleri olanakları sağlamalıdır. Bilgisayar ve enformatik altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda, öğrenci ve öğretim üyelerinin bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.

Bilgisayar laboratuvarları bulunmaktadır.
<https://www.istanbularel.edu.tr/yerleskeler>

7.4. Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.

Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeydedir.
<https://www.istanbularel.edu.tr/kutuphanedokumantasyon/>

7.5. Öğretim ortamında ve öğrenci laboratuvarlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır. Engelliler için altyapı düzenlemesi yapılmış olmalıdır.

Engelliler için altyapı düzenlemesi yapılmıştır.
<https://erisilebilir.arel.edu.tr>

Kanıtlar

[engelli-ogrenci-birimi-yonergesi.pdf](#)

8. KURUM DESTEĞİ VE PARASAL KAYNAKLAR

8.1. Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve dağıtımında izlenen strateji, programın kalitesini ve bunun sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.

Üniversitenin stratejik planına uygun şekilde hazırlanan bölüm stratejik planı çerçevesinde program kalitesi artırılmaya devam etmektedir.

Kanıtlar

[23-24 Örnek Hedef Kartı Sunumu.pptx](#)

8.2. Kaynaklar, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlilikte olmalıdır.

Üniversitemiz BAP teşvikleri, teşvik yönetmeliği ve kütüphane imkanları öğretim kadrosunu tutacak yeterlidir.
<https://tto.arel.edu.tr/>

8.3. Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır.

Program stratejik planı çerçevesinde sağlanan bölüm bütçesi bu anlamda önemlidir. Kurumumuz 2017-2023 Stratejik planı çerçevesinde planlamalarını yürütmektedir.
<https://istanbularel.edu.tr/wp-content/uploads/2022/08/arel-universitesi-stratejik-plan-1.pdf>

8.4. Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.

Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve niteliktedir. İdari Destek ve Teknik Hizmetler Ofisi İstanbul Arel Üniversitesi yerleşkelerinde eğitim öğretim faaliyetlerinin devam edebilmesi, öğrenci evlerinde öğrenci ve misafirlerinin kendilerini evlerinde hissetmelerini sağlamak için ulaşım, güvenlik, yemek, kafeterya, temizlik, teknik destek, iş güvenliği, kriz yönetimi, yapı işleri, acil durum, sivil savunma, çevre ve sürdürülebilirlik, depo, stok ve varlık yönetimi gibi hizmetlerin aksamadan sürdürülebilmesinin sağlanmasında görevlidir.
<https://www.istanbularel.edu.tr/idari-destek-ve-teknik-hizmetler-ofisi-ekibimiz/>

9. ORGANİZASYON VE KARAR ALMA SÜREÇLERİ

9.1. Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Bölüm kurulu ile alınan bölüm kararları bir üst makam olan Dekanlığa sunulmakta ve süreç organizasyon şemasına göre ilerlemektedir. Üniversitemiz üst birimleri bölümümüz gelişimini desteklemektedir. Ayrıca ekte üniversitenin kalite komisyonunun çalışmalarına ulaşabilirsiniz:
<https://kalite.arel.edu.tr/>

10. PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜTLER

10.1. Programa Özgü Ölçütler sağlanmalıdır.

Uluslararasılaşmanın ve disiplinler arası çalışmanın artırılması bölüme özgü en önemli ölçütlerdir. Bu vesileyle öğrenci ve öğretim üyeleri Erasmus programından yararlanmak üzere teşvik edilmekte ve

müfredatta çeşitli ders güncellemeleri yapılmaktadır.

Kanıtlar

[03.11.2022.pdf](#)

SONUÇ
SONUÇ

Uluslararası İlişkiler, sadece devletlerarası değil, sivil toplum örgütleri, ulusal ve bölgesel örgütler, çok uluslu şirketler ve bireyler gibi çeşitli aktörler arasındaki ilişkileri de kapsar. Bununla birlikte, uluslararası ilişkiler alanında, disiplinlerarası eğitim anlayışı ile yetiştirilmiş uzman kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla, Uluslararası İlişkiler mezunu uzmanlar, sadece devletlerin dış politikalarını değil, devlet dışı aktörlerin de ihtiyaçlarını ve davranış kalıplarını bilmek ve şekillendirmek zorundadır. Bu anlayış içerisinde, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü siyaset bilimi, sosyoloji, tarih gibi akademik dallarda da bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin kendi isteklerine uygun dersleri almaları amacıyla, ders programlarına, yoğun bir şekilde seçmeli dersler eklenmiştir.

Seçmeli derslerde, alan derslerinin yanı sıra (ABD, Avrupa Birliği, Balkanlar, Orta Doğu, Orta Asya, Rusya ve Kafkasya gibi), mevcut uluslararası sorunlar (çevre, enerji, güvenlik gibi) analiz edilmektedir. Çünkü Türkiye bir Balkan ülkesi, bir Orta-Doğu ülkesi, bir Akdeniz ülkesi, bir Atlantik (NATO) ülkesi olması yanında, yeni oluşumların da (Orta Doğu, Orta Asya, Kafkasya, Balkanlar) lokomotifidir.

Ayrıca, diğer taraftan küreselleşme sürecini yaşayan dünyamızda, öğrencilerin sadece tek bir yabancı dil ile mezun olmaları yeterli görülmemektedir. Bu çerçevede, İstanbul Arel Üniversitesi'nde öğrencilere, zorunlu ikinci yabancı dil dersleri de (Rusça, Almanca) verilmektedir.

Öğrencilerimiz Erasmus programları sayesinde, diğer kültürleri tanıma fırsatı yakalamaktadır.

Yurtdışında eğitim görerek hem yabancı dillerini hem akademik donanımlarını geliştirmektedirler.

Mezunlarımızın, Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, bakanlıkların dış ilişkiler birimlerinde, sivil toplum örgütlerinde, bölgesel ve uluslararası örgütlerde ve firmalarda çalışmalarını hedeflenmektedir.

Ulusal sınırların çeşitli sebeplerle esnediği günümüzde, bir yandan uluslararası çapta çatışmalar devam ederken diğer yandan işbirliği olanakları artmaktadır. Gerek çatışmalara gerekse işbirliği olanaklarına sebep olan gelişmeler incelendiğinde siyasi, askeri, ekonomik, sosyal ve çevresel temelde çok boyutlu bir resim ortaya çıkmaktadır. Bu çok boyutluluk uluslararası ilişkiler disiplinin önemini daha da artırmıştır.